

Školska knjižnica – s rukom u ruci s odgojno-obrazovnim procesom

Šolska knjižnica – z roko v roki z vzgojno-izobraževalnim procesom

**Andreja Urbanec
prof. zemljopisa i univerzitetna
diplomirana bibilotekarka**

Osnovna škola/šola Orehek Kranj, Slovenija

andreja.urbanec@osorehek.si

Sažetak

Školska knjižnica sastavni je dio odgojno-obrazovnog procesa u svakoj školi. Knjižnica na više načina sudjeluje u nastavi kao i u drugim školskim aktivnostima. Glavni cilj i svrha školske knjižnice je odgojiti neovisnog i aktivnog korisnika svih vrsta knjižnične građe i ostalih informacijskih izvora te kritičkog čitatelja i univerzalno obrazovanu osobu.

Povzetek

Šolska knjižnica je sestavni del vzgojno-izobraževalnega procesa na vsaki šoli. V pouk in ostale šolske dejavnosti se vključuje na številne načine. Glavni cilj in namen šolske knjižnice je vzgojiti samostojnega in aktivnega uporabnika vseh vrst knjižničnega gradiva in drugih informacijskih virov, kritičnega bralca in vesplošno razgledanega človeka.

U članku je opisan primjer slovenske školske knjižnice koja djeluje u okviru Osnovne škole Orehek Kranj. U spomenutoj školi knjižnica je zaista središte škole, pa su u članku predstavljene različite aktivnosti koje se odvijaju tijekom školske godine, a koje su učenici vrlo dobro prihvatili.

1. Uvod

“Suvremenim nastavnim metodama knjižnica postaje središnje mjesto ne samo za čitanje, već i za učenje i istraživanje u školi. Zadaća današnjeg knjižničara je zato šire postavljena jer se mora otvoriti prema drugima i surađivati sa svim učiteljima u školi. Dobrom suradnjom postiže se optimalno međupredmetno povezivanje” (Rejec, Didakta 153), a dodatna vrijednost se dobiva sa drugim projektima i aktivnostima.

V članku je opisan primer slovenske šolske knjižnice, ki deluje v Osnovni šoli Orehek Kranj. Tam je knjižnica resnično središče šole, zato so v članku predstavljene različne dejavnosti, ki potekajo med šolskim letom in so jih učenci zelo dobro sprejeli.

1. Uvod

“S sodobnimi načini poučevanja postaja knjižnica osrednji prostor ne samo branja, ampak tudi učenja in raziskovanja na šoli. Naloga današnjega knjižničarja je torej široko zastavljena, saj se mora odpirati navzven in sodelovati z vsemi učitelji na šoli. Z dobrim sodelovanjem doseže optimalno medpredmetno povezovanje” (Rejec, Didakta 153), dodano vrednost pa dobi tudi z drugimi projekti in dejavnostmi.

2. Djelatnosti školske knjižnice 2. Dejavnosti šolske knjižnice

2.1. Knjižnično-informacijska znanja

Najopsežnija suradnja odvija se tijekom nastave. Školska knjižničarka te razredni i predmetni učitelji ciljeve pojedinih predmeta i knjižnično-informacijska znanja ostvaruju s međupredmetnim povezivanjem: slovenski jezik, upoznavanje okoliša, likovna umjetnost, glazbena umjetnost, društvo, povijest, fizika, tehnika i tehnologija, prirodoslovje i tehnika, engleski jezik, biologija i sport. Cilj pridobivanja sati za usvajanje knjižnično-informacijskog znanja povećava se od prvog do devetog razreda.

2.1. Knjižnično-informacijska znanja

Najobsežnije sodelovanje poteka v času pouka. Šolska knjižničarka in učitelji razredne ter predmetne stopnje cilje posameznih predmetov in knjižnično-informacijskih znanj realizirajo v medpredmetnih povezavah: slovenščina, spoznavanja okolja, likovna umetnost, glasbena umetnost, družba, zgodovina, fizika, tehnika in tehnologija, naravoslovje in tehnika, angleščina, biologija in šport. Cilji ur knjižnično-informacijskih znanj se nadgrajujejo od prvega do devetega razreda.

Sudjelovanje u radu grupe

Sodelovanje pri skupinskem delu

Suradnjom knjižničarke sa ostalim djelatnicima škole zajednički se ciljevi postižu na različite načine. Tako je nastava zbog povezivanja zanimljivija, dinamičnija i kvalitetnija, a učenici upoznavanjem s različitim oblicima rada dobivaju širi uvid u kroskurikularno povezivanje.

2.2. Školska knjižnica i vrtić

Osnovna škola Orehek Kranj uz školu ima i vrtić, pa se djeca iz vrtića ulaskom u vrtić upoznaju sa školskom knjižnicom. Za vrtićku djecu knjižničarka priprema satove bajki, posuđuje im knjige te ih na druge načine motivira za posjete knjižnici.

S sodelovanjem med knjižničar-ko in ostalimi strokovnimi delavci se dosegajo skupni cilji na različne načine. Pouk je zaradi povezovanja zanimivejši, bolj dinamičen in kvalitetnejši. Učenci se seznanijo z različnimi oblikami dela in dobijo širši pogled na kroskurikularno povezovanje.

2.2. Šolska knjižnica in vrtec

Osnovna šola Orehek Kranj ima poleg šole tudi vrtec, zato se vrtčevski otroci spoznajo s šolsko knjižnico že z vstopom v vrtec. Zanje knjižničarka pripravlja ure pravljic, jim izposoja knjige ter jih z drugimi oblikami motivira za obiskovanje knjižnice.

*Najmlađi korisnici
školske knjižnice*

*Najmlajši uporabni-
ki šolske knjižnice*

2.3. Čitalačka mapa “Mi čitamo”

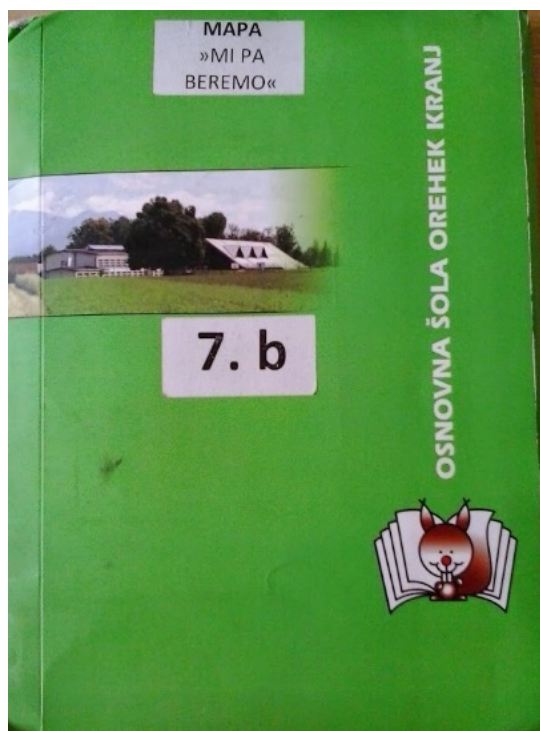
Čitanje kao osnovni cilj knjižnice potiče se nizom aktivnosti u školi. Početak Čitalačke značke počinje u rujnu maratonom čitanja kad cijela škola čita. Istog dana čitalačka mapa “Mi čitamo” počinje kružiti razredom. Ta mapa sadržava knjigu za učenike, a do uključujući 4. razreda i za roditelje. S čitalačkom mapom želimo učenike motivirati za čitanje, na način da barem u nižim razredima (od 1. do 5. razreda) i roditelji posegnu za mapom.

2.3. Bralna mapa “Mi pa beremo”

Branje kot osnovni cilj knjižnice se na šoli spodbuja preko številnih dejavnosti. Začetek Bralne značke se začne v septembru z bralnim maratonom, ko bere cela šola. Isti dan začne krožiti med učenci v razredu bralna mapa “Mi pa beremo”. To je mapa, ki vsebuje knjigo za učence, in do vključno 4. razreda tudi za starše. Z mapo želimo učence motivirati k branju na način, da vsaj v nižjih razredih (od 1. do 5.) po mapi posežejo tudi starši.

Primjer Čitalačke mape

Primer bralne mape

Kruženje mape među učenicima svakog razreda započinje nakon čitalačkog maratona, koji se odvija na početku školske godine za cijelu školu, a završava na kraju školske godine. Pored knjiga iz lektire, knjiga u Čitalačkoj mapi je jedina koju čitaju svi učenici u razredu. Svrha mape je privući i motivirati učenike da čitaju, dok se roditeljima pruža uvid u stručnu obrazovnu literaturu.

2.4. Listopad – mjesec školskih knjižnica

Listopad je mjesec školskih knjižnica i svake godine knjižničarka aktivno promiče ulogu školske knjižnice u školi. Pri tom joj vjerno pomažu učenici koji posjećuju vanškolske aktivnosti i često su produžena ruka knjižničarke. U istom mjesecu zajedno posjećuju i Sajam knjiga koji se održava u Lju-

Kroženje mape med učenci posomeznega oddelka se začne po bralnem maratону, ki poteka v začetku šolskega leta za celo šolo, zaključí pa se konec šolskega leta. Ta knjiga je poleg knjig za domače branje edina, ki jo preberejo vsi učenci v razredu. Namen mape je pritegniti in motivirati učence za branje, staršem pa omogočiti vpogled v strokovno literaturo iz vzgojnega področja.

2.4. Oktober – mesec šolskih knjižnic

Oktober poteka mesec šolskih knjižnic in vsako leto knjižničarka aktivno promovira vlogo šolske knjižnice v šoli. Pri tem ji zvesto pomagajo učenci, ki obiskujejo interesne dejavnosti in so mnogokrat podaljšana roka knjižničarke. V istem mesecu tudi skupaj obišejo knjižni sejem, ki se odvija v Ljub-

bljani. Vanškolske aktivnosti su dodana vrijednost aktivnostima knjižnice, jer ih posjećuju učenici koji vole biti dio knjižnice i svojim radom obogaćuju njenu sliku i sadržaj. Učenici pomažu u organizaciji knjižnice, pripremaju natječaje i brinu se za njenu cjelokupnu sliku kako unutar škole tako i izvan nje. Već treću godinu zaredom sudjeluju i u slovenskoj i međunarodnoj razmjeni knjižnih označivača.

ljani. Interesne dejavnosti so dodana vrednost aktivnostim v knjižnici, saj jo obiskujejo učenci, ki so radi del knjižnice in s svojim delom bogatijo njeno podobo in vsebino. Pomagajo pri ureditvi knjižnice, pripravljajo natečaje in skrbijo za njeno splošno podobo v šoli in izven nje. Že tretje leto sodelujejo tudi pri slovenski in mednarodni izmenjavi knjižnih kazalk.

*Označivači za međunarodnu razmjenu
Kazalke za mednarodno izmenjavo*

2.5. Prijatelj čitanja i čitalačka značka

U suradnji sa pedagoškom službom, prije nekoliko godina u školi su započeli raditi i prijatelji čitanja. To su volonteri, učenici viših razreda, koji pomažu u čitanju knjiga za čitalačku značku i to onim učenicima koji dolaze iz manje poticajnog okruženja. Aktivnost se pokazala kao dobrodošla, jer se postigao postavljeni cilj da svi učenici do 5. razreda uspješno osvoje čitalačku značku.

2.5. Bralni prijatelj in Bralna značka

V sodelovanju s svetovalno službo so na šoli že pred leti začeli z delom bralni prijatelji. To so učenci prostovoljci višjih razredov, ki pomagajo pri branju knjig za bralno značko tistim učencem, ki prihajajo iz manj spodbudnih okolij. Aktivnost se je izkazala za zelo dobrodošlo, saj so z njo dosegli zastavljeni cilj, da vsi učenci do 5. razreda uspešno opravijo bralno značko.

*Međugeneracijsko
sudjelovanje za
zajednički cilj*

*Medgeneracijsko
sodelovanje za
skupen cilj*

U školi ne čitaju samo učenici, već i svi djelatnici škole. U školi se već sedam godina osvaja čitalačka značka za zaposlene pod imenom Pehar za knjigoljupce. Svake godine sve više djelatnika sudjeluje u tome i oni su sjajan primjer učenicima, jer sudjelovanjem pokazuju kako je čitanje važno i koliko im znači. Krajem godine organizira se završna priredba za sve učenike koji osvoje čitalačku značku, na koji se obično pozove poznatog slovenskog (književnog, kazališnog...) stvaratelja.

2.6. “Čitamo pod lipom” i “Mijenjam knjigu za dugme”

U proljetnim mjesecima se povremeno organiziraju još dvije veće aktivnosti – “Mijenjam knjigu za dugme” i “Čitamo pod lipom”. Potonja je nastala na inicijativu nekih učenika, sa ciljem da se knjižnica za lijepog vremena preseli van.

Na šoli pa ne berejo samo učenici, ampak vsi strokovni delavci, saj že sedem let poteka tudi bralna značka za delavce šole, ki je dobila ime Pehar za knjigoljube. Vsako leto sodeluje več strokovnih delavcev in so odličen zgled učencem, saj s sodelovanjem pokažejo, da jim je branje pomembna vrednota. Za vse učence, ki opravijo bralno značko, je konec leta organizirana zaključna prireditev, na katero povabijo znanega slovenskega (literarnega, gledališkega...) ustvarjalca.

2.6. “Beremo pod lipo” in “Menjam knjigo za gumb”

V spomladanskih mesecih občansno organizirajo še dve večji dejavnosti – “Menjam knjigo za gumb” in “Beremo pod lipo”. Slednja je nastala na pobudo nekaterih učencev, da bi knjižnico ob lepem vremenu delno preselili na prosto.

Čitanje pod školskom lipom

Branje pod šolsko lipo

U okolici škole puno je zelenih površina i krasna je lipa u dvorištu. Takvo okruženje idelano je za aktivnosti u prirodi, pa se već nekoliko godina pod lipom izvodi nastava i pod lipom se čita. U razmjeni knjiga koju su nazvali “Mijenjam knjigu za dugme”, učenici su međusobno razmjenjivali knjige. Razmjena knjiga bila je vrlo dobro prihvaćena tako da se aktivnosti razmjene ponavljaju svakih nekoliko godina.

2.7. Noć u knjižnici

Krajem godine je najpoželjnija aktivnost Noć u knjižnici. Cilj ove

Ker ima okolica šole veliko zelenih površin in krasno lipo na dvorišču, se že nekaj let pod njo izvaja pouk in bere. V izmenjevalnici knjig, ki so jo poimenovali “Menjam knjigo za gumb”, so učenci menjali svoje knjige med seboj. Ker se je izmenjevalnica zelo dobro sprejela, jo ponovijo na nekaj let.

2.7. Noč v knjižnici

Konec leta je najbolj zaželena Noč v knjižnici. Cilj tega dogodka

manifestacije je nagraditi učenike za njihov uspješan rad koji izvode tijekom godine i to na različitim područjima. Noć u knjižnici rezultat je rada mnogih djelatnika škole: pedagoške službe, učitelja razredne i predmetne nastave i knjižničarke. Uglavnom su to različite aktivnosti koje se odvijaju u popodnevnim i večernjim satima.

2.8. Praznični prosinac

Školska knjižnica se u prosincu odjene u blagdansko ruho. U kućici iz bajke cijeli mjesec pričaju se bajke, a kućice isto tako mogu koristiti i ostali djelatnici za svoju nastavu. Prije tri godine uvedena je praznička čajanka koja je bila jako dobro prihvaćena, a bila prvenstveno organizirana za učenike iz produženog boravka. Spomenuta čajanka svake godine iznova obogati vrijeme provedeno izvan redovite nastave.

je učenice nagraditi za uspješno delo skozi leto na različnih področjih. Noč v knjižnici je rezultat dela številnih pedagoških delavcev: svetovalne službe, učiteljic razrednega in predmetnega pouka in knjižničarke, saj se v popoldanskem in večernem času istočasno odvijajo številne različne dejavnosti.

2.8. Praznični december

Šolska knjižnica se v decembru odene v praznično podobo. V pravljичni hišici cel mesec potekajo ure pravljic, lahko pa se jo poslužujejo vsi strokovni delavci za svoj pouk. Zelo lepo je bila pred tremi leti sprejeta praznična čajanka za učenice podaljšanega bivanja, zato z njo vsako leto obogatimo tudi čas po rednem pouku.

Kućica iz bajke u školskoj knjižnici / Pravljična hišica v šolski knjižnici

2.9. Sudjelovanja u međunarodnim projektima

Školska knjižnica je nekoliko godina sudjelovala u međunarodnom projektu Naša mala knjižnica. Pod okriljem ovog projekta pročitali su nekoliko knjiga i obradili ih kroz kreativne bilježnice koje su pripremili nosioci projekta. Sašili su knjižne junake i razmjenjivali ih s drugim školama, ugostili slovenske pisce i pripremili još neke zanimljive aktivnosti.

2.9. Sodelovanja v mednarodnih projektih

Šolska knjižnica je nekaj let zapored sodelovala v mednarodnem projektu Naša mala knjižnica. Pod okriljem tega projekta so prebrali nekaj knjig in jih predelali skozi ustvarjalne zvezke, ki so jih pripravili nosilci projekta. Sešili so knjižne junake in si jih izmenjali z drugimi šolami, gostili slovenske pisce in pripravili nekaj drugačnih zanimivih aktivnosti.

Ove su se godine prvi put obrabirali za suradnju u slovensko-hrvat-skom projektu Branje ne pozna meja / Čitanje ne poznaje granica, gdje će surađivati s osnovnom školom "Ivo Lola Ribar" iz Labina. I četvrtoškolci i njihova razredna učiteljica, kao i školska knjižničarka, raduju se suradnji.

3. Zaključak

Mnogobrojne su mogućnosti suradnje školske knjižnice u školi, ali svakako je najvažniji faktor spremnost za suradnju. Suradnja je uspješna, pod uvjetom da nije prisilna i da je dobro isplanirana. Svako povezivanje zahtijeva pažljivu predpripremu, preciznu provedbu i na kraju procjenu onoga što je bilo dobro i što bi vrijedilo promijeniti ili ispraviti.

Povezivanje zahtijeva kontinuirano obrazovanje knjižničara, kako

V letošnjem šolskem letu pa so se prvič opogumili za sodelovanje v slovensko-hrvaškem projektu Branje ne pozna meja / Čitanje ne poznaje granica, kjer pa bodo sodelovali z osnovno šolo "Ivo Lola Ribar" iz Labina. Sodelovanja se veselijo tako četrtošolci in njihova razredničarka, kot tudi šolska knjižničarka.

3. Zaključek

Možnosti za sodelovanje šolske knjižnice v šoli so številne, vsekakor pa je najpomembnejši faktor pripravljenost na to sodelovanje. Sodelovanje je uspešno pod pogojem, da ni prisiljeno in da je vnaprej dobro načrtovano. Vsako povezovanje zahteva skrbno predpripravo, natančno izvedbo in na koncu evalvacijo, kaj je bilo dobro in kaj bi bilo smiselno spremeniti oziroma popraviti.

Povezovanje zahteva stalno izobraževanje knjižničarja tako v svoji

u njegovoj knjižničarskoj struci, bibliotekarski stroki kot tudi na splo-
tako i u općim pedagoškim podru- šnih pedagoških področjih.
čjima.

4. Izvori

Rejec, Erika. Medupredmetno poveziva-
nje: primjer povezivanja knjižničnih
informativskih znanja i slovenskog je-
zika u 8. razredu. // Didakta 153
(2012), 34-37.

4. Viri

Rejec, Erika. Medpredmetno povezova-
nje: primer povezave knjižničnih in-
formativskih znanj in slovenščine v
8. razredu. // Didakta 153 (2012),
34-37.

